

Seniori dávajte si pozor !

Vážení občania

Na základe neustáleho zaznamenávania trestnej činnosti páchanej na osobách vyššieho veku (seniorov), polícia upozorňuje občanov, najmä seniorov, aby nepožičiavali peniaze osobám, ktoré nepoznajú, nakoľko môže ísť o podvodníkov a zlodějov. V súčasnom období polícia zaznamenáva prípady, kedy neznáme osoby (páchatelia) volajú starším osobám na pevnú linku alebo mobil a predstavujú sa v telefóne ako ich príbuzní alebo známi (najčastejšie vnuk, brat, vnučka, syn a podobne). Žiadajú požičať peniaze na rôzne účely (napr. kúpa auta, nehnuteľnosti, či vyplatenie dlhu) a ubezpečujú ich, že peniaze v krátkej dobe vrátia. Páchatelia volajú niekoľkokrát za sebou, aby znemožnili seniorovi preveriť, či naozaj volá jeho príbuzný alebo známy. Ak senior nemá doma peniaze, sú mu ochotní poslať aj taxík, aby išiel vybrať peniaze do banky. Následne uvedú, že kvôli zaneprázdnenosti nemôžu prísť pre peniaze a preto posielajú kolegu, asistentku alebo inú osobu. Polícia preto odporúča seniorom, aby si vždy overili, či naozaj volá ich príbuzný a aby peniaze nedávali cudzím osobám, aj keď tvrdia, že ich posielala ich príbuzný.

Polícia ďalej upozorňuje, že páchatelia oslovujú seniorov aj pod inými vymyslenými legendami (zámienkami) za účelom, aby od nich podvodne vylákali peniaze alebo ich okradli o ich celoživotné úspory. K najznámejším legendám patrí, že páchatelia vystupujú ako pracovníci elektrární, vodární, plynární, sociálnych úradov, či iných inštitúcií, ktorí prišli vrátiť preplatok, vyplatiť sociálny príspevok, zvýšiť dôchodok alebo kontrolujú stav elektromeru a podobne. Tiež vystupujú ako cudzinci, ktorí sa pýtajú na cestu do nemocnice a následne pýtajú peniaze na operáciu ich príbuzného, ktorý mal dopravnú nehodu a leží v nemocnici v kritickom stave. V neposlednom rade vystupujú ako predávajúci a na tovar (napr. vlnené prikrývky, masážne stroje, zdravotnícke pomôcky) ponúkajú výrazné zľavy alebo darčeky zadarmo. V mnohých prípadoch však môže ísť o podvodníkov, ktorí sa snažia získať dôveru seniorov, následne sa dostať do ich príbytkov, lokalizovať miesto ich úspor a v nepozorovanej chvíli ich okradnúť o nemalé finančné prostriedky, šperky alebo iné cennosti.

Polícia preto zdôrazňuje, aby seniori nevpúšťali neznáme osoby do svojich príbytkov, neboli s nimi osamote a neukazovali, resp. nevyberali pred nimi peniaze, nakoľko páchatelia ovládajú veľa spôsobov ako odlákať pozornosť seniorov a v nestráženej chvíli im ukradnú celoživotné úspory.

Okresné riaditeľstvo PZ v Košiciach - okolie

Všeobecná charakteristika špecifickej trestnej činnosti na senioroch

Pod pojmom špecifická trestná činnosť na senioroch sa v závislosti od trestno-právnej kvalifikácie skutku rozumejú vybrané trestné činy najmä ekonomickej kriminality a majetkovej kriminality (podvod a krádež), príp. násilnej kriminality (lúpež, porušovanie domovej slobody, vydieranie, nátlak).

Táto trestná činnosť je dlhodobá a cielene páchaná na senioroch sofistikovaným a organizovaným spôsobom. Páchatelia si vopred, premyslene a dôkladne vytypujú svoje konkrétne obete z radu seniorov (najmä dôchodcov). Na oslovenie a získanie dôvery seniorov používajú rôzne legendy (zámienky alebo ľsti) so silnými emotívnymi príbehmi. Cieľom páchatel'ov je dostať sa do príbytkov seniorov, lokalizovať miesto ich finančných úspor a v nepozorovanej chvíli, resp. odpútaním pozornosti podvodne od nich vylákať alebo im ukradnúť peniaze, šperky alebo iné cennosti. V mnohých prípadoch ide o celoživotné úspory seniorov, ktoré predstavujú nemalé finančné prostriedky.

Z pohľadu Policajného zboru seniori patria medzi chránené osoby podľa § 139 ods. 1 psím. f) Trestného zákona. Seniori sa najčastejšie stávajú obeťami tejto trestnej činnosti pre svoju dôverčivosť, dobrosrdečnosť, ochotu pomôcť, bezbrannosť, zlý zdravotný stav a v neposlednom rade i pre svoj vysoký vek.

Táto trestná činnosť je citlivo vnímaná verejnosťou a do určitej miery vykazuje aj určitý stupeň latentnosti kedy najmä seniori neoznamujú túto trestnú činnosť a to hlavne z dôvodu pocitu hanby, príp. zo strachu.

Najčastejšie používané legendy (modus operandi)

1. Požičanie peňazí cez telefón volajúcemu členovi rodiny v núdzi, tzv. legenda „vnuk“

Ide o prípady, kedy páchatel' ako údajný člen rodiny (vnuk, syn, synovec alebo iný príbuzný, či známy) telefonuje seniorovi spravidla na pevnú linku, že potrebuje požičať peniaze na kúpu auta, elektroniky, bytu, darčeka pre rodičov alebo iný účel. V telefóne pôsobí dôveryhodne a ubezpečuje seniora, že peniaze čoskoro vráti. Seniora presvedčí, že naozaj volá príbuzný aj vtedy, keď má senior pochybnosti o jeho hlase (napr. uvedie, že je nachladnutý). Páchateľ úmyselne volá niekoľkokrát za sebou, aby senior nemal čas overiť si, či naozaj volá údajný člen rodiny. Zároveň nalieha, že peniaze potrebuje okamžite. Následne sa ospravedlní, že pre peniaze nemôže osobne prísť kvôli pracovnej zaneprázdnenosti, či z iného dôvodu a preto posielala asistentku, kamarátku alebo inú osobu. V prípade, ak senior nemá doma požadovanú sumu, páchatel' ho doslovne donúti vybrať peniaze z osobného účtu alebo bankomatu. Vyskytli sa prípady, kedy páchatel' zabezpečil seniorovi taxík, aby mohol ísť vybrať peniaze do banky.

Bolo zistené, že páchatelia si náhodne vytypovali seniorov cestou verejne dostupného telefónneho zoznamu, pričom sa zameriavali na mená, ktoré boli populárne niekoľko desiatok rokov skôr.

2. Požičanie peňazí na operáciu ťažko zranenej osoby v súvislosti s dopravnou nehodou, tzv. legenda „kamión“

Tu si páchatelia náhodne vytypujú seniora na verejnosti (napr. pred obchodom, bankou, poštou) a pýtajú sa na cestu do nemocnice. Predstierajú, že sú cudzinci a nemajú miestnu znalosť. Ak senior prejaví ochotu pomôcť, následne ho požiadajú o požičanie peňazí na operáciu ťažko zraneného príbuzného, ktorý leží v nemocnici v dôsledku nehody s kamiónom. Páchatelia pritom často využívajú medializované správy o nehode. Predstierajú veľkú traumú, ktorú prežívajú z možnej straty príbuzného, ak lekárovi ihneď nezaplatia peniaze v hotovosti za operáciu. Presvedčia seniora, že pri sebe nemajú peniaze v eurách, ale v inej mene, ktoré ochotne ponúknu v kufríku seniorovi ako zábezpeku (v kufríku sa však nachádzajú bezcenné papiere). Nakoniec ubezpečia seniora, že sa pre peniaze čoskoro vrátia a zároveň prinesú aj požičané peniaze. Ak senior nemá doma peniaze, páchatelia sú ochotní ísť s ním do banky alebo k bankomatu a počkajú, kým vyberie požadovanú sumu.

3. Poskytovanie služieb pracovníkmi plynárni, elektrární, vodárni, pôšt, Červeného kríža alebo iných inštitúcií, tzv. legenda „služby“

V týchto prípadoch sa páchatelia predstavujú, resp. vystupujú ako pracovníci plynárni, elektrární, vodárni, sociálnych úradov, poisťovní, farských úradov, rehabilitačných oddelení, Červeného kríža alebo iných inštitúcií. Seniorov oslovujú priamo v ich príbytkoch pod rôznymi zámienkami s cieľom vylákať od nich peniaze, alebo identifikovať miesto uschovaných úspor. Najčastejšie ide o poskytnutie príspevku na lieky, zvýšenie dôchodku, prieskum zdravia a zdravotnej starostlivosti, vyplatenie výhry v lotérii, vrátenie preplatku alebo inkasovanie nedoplatku za služby (napr. za vodu, plyn, elektrickú energiu, daň), výmenu a kontrolu funkčnosti elektromerov, potrebia pitnej vody alebo vodovodných batérií. Následne sa páchatelia vyhovárajú, že majú len bankovku vyššej nominálnej hodnoty, ako je výška preplatku a požiadajú seniora o rozmenenie bankovky. Týmto konaním však nepriamo donútia seniora, aby im ukázal, kde má schované úspory. Po lokalizovaní miesta úspor seniora odpútajú jeho pozornosť a v nepozorovanej chvíli úspory odcudzia.

4. Iné legendy

Ide o použitie iných legiend, ako sú vyššie uvedené, pod ktorými sa páchatelia snažia vylákať peniaze od seniorov. Do tejto kategórie patria tieto legendy:

- **príslušníci PZ, pracovníci SBS, vedúci bánk, tzv. „falošný policajt“**, kedy si páchatelia seniorov vytypovali pri nákupoch a platení v obchodoch a následne sa im predstavili ako príslušníci Policajného zboru. Žiadali seniorov (niekedy priamo na ulici), aby im vydali všetky peniaze, nakoľko v obchode platili falšovanými bankovkami. V mnohých prípadoch páchatelia seniorov nasledovali až do ich príbytkov, kde im seniori dobrovoľne vydali všetky peniaze, či

úspory, v domnienke, že ide o falšované peniaze. Tiež si páchatelia typovali svoje obete pri výbere peňazí z bankomatov a oslovovali ich ako pracovníci SBS alebo vedúci bánk s tým, že bankomat im vydal falšované peniaze. Následne ich vyzvali, aby dobrovoľne vydali peniaze, že im budú zamenené za pravé.

- **predajné akcie, tzv. „šmejdi“**, kedy bol seniorom najmä na predajných akciách predaný nekvalitný alebo predražený tovar, príp. iný tovar ako ten, ktorý bol prezentovaný. V prevažnej väčšine ide o nekalé obchodné praktiky usporiadateľov alebo predajcov predajných akcií.

- **predaj alebo kúpa tovaru, alebo ponúkaná pomoc priamo v príbytkoch seniorov, tzv. „podomový predaj“**, kedy páchatelia navštevujú seniorov priamo v ich príbytkoch. Vnucujú im na predaj rôzny tovar (napr. hrnce, nože, masážne prístroje, prikryvky a vankúše z vlny), ponúkajú výrazné zľavy alebo darčeky zadarmo. Vyskytli sa i prípady, kedy páchatelia ponúkali seniorom svoju nezištnú pomoc pri domácich prácach, odvoze smetí, vození dreva, pýtali si obnosené šatstvo, predstierali záujem o kúpu nehnuteľnosti, priniesli odkaz susedovi, alebo balík pre syna, prišli vrátiť požičané peniaze synovi, tvárili sa, že sú noví susedia a chcú sa zoznámiť, potrebovali opraviť motorové vozidlo alebo prestierali výkup starých kníh a obrazov, v niektorých prípadoch sa vyhovárali, že im prišlo nevoľno a potrebujú pohár vody. Ak senior prejavil záujem o kúpu tovaru, o ich pomoc alebo im chcel pomôcť, páchatelia sa v prvom rade snažili dostať do ich príbytkov, lokalizovať miesto finančných úspor seniorov, následne odpútať ich pozornosť a v nepozorovanej chvíli ich okradnúť.